

Lotz Károly (1833-1904)

A juhász családja

Olaj, vászon 20,5 x 30

Jelezve jobbra lent: Lotz

Irodalom:

• Ybl Ervin: Lotz Károly élete és művészete, Budapest, 1938.

A hesseni Homburgban született Lotz Károly nyolc és fél éves korában, édesapja halála után került Magyarországra. Édesanyja, Lotz Toni (született Höflich Antónia), a budavári patikus leánya, két hétig tartó fáradságos utazás után megállította a kocsit Magyarország határánál, kiszállt a postakocsiból, s azt mondta gyermekeinek: "Csókoljátok meg hazátok földjét és fogadjátok meg, hogy nem hagyjátok el soha."

Lotz Vácott gyerekeskedett, itt érték a 48-as szabadságharc eseményei is. A tizenöt éves fiú ekkor már Marastoni Jakab Első Magyar Festészeti Akadémiájának növendéke a pesti Nagyhíd utcában. Az iskola Emlékkönyvében két rajza maradt fenn: egyik, egy korszós olasz nő, mintalap után készülhetett. A másik, mely két felszerszámozott igavonó lovat ábrázol, amint az egyik ló a másik hátára hajtja fejét, minden bizonnyal természet után készült és a fiatal Lotzban ébredő naturalista szemlélet legkorábbi bizonyítéka. Ezt követték a Vác, Pest-Buda lankás környékein készült ceruzavázlatok, majd azok a skiccek, amelyeket már az 50-es években, a Rahl-iskola kirándulásain készített. Korai vázlatkönyveiben találhatunk ilyen naturalisztikus rajzokat Klosterneuburg, Kahlenberg körüli tájakról is. Érdekes, hogy közvetlen valóságosságuk mellett önkéntelenül is megkomponálta a rajzokat.

Amikor pedig festői tanulmányai közben, majd utána visszatért Magyarországra, elsősorban táj- és paraszti életből vett zsánerképeket festett. A népies betyár romantika fogta meg: bejárja a magyar Alföldet, előszeretettel festi a lovakat, a nádfedeles kunyhókat, az emberekkel teli, száguldó kocsiakat, a megrakott szénásszekereket. Egyre több felhős eget is fest, hiszen, mint oly sokszor hangoztatta, sehol a világon nem látni olyan gyönyörű felhőket, mint a magyar Alföldön.

Ybl Ervin jellemezte legtalálékosabban Lotz festészetének e mindmáig nem eléggé értékelt korszakát: "Senki sem tudta az 50-es és 60-as években a magyar táj akkori parlagias zamatját, az alföldi naplementék bíborát, a felhők mögül előbukkanó nap aranyárga fényét, a tanyai élet, a csikósok, pásztorok, hajóvontatók, a takaros fehérszínű romantikáját olyan festői igazsággal vászonra vetni, mint Lotz Károly. Nem volt képeiben semmi szomorúság, melankólia, dac, amely kihívta volna az osztrákok ellenszenvét, legfeljebb csak a természet haragja nyilatkozott meg néha vihar alakjában vásznain, de ennek sem volt szimbolikus értelme. Lotz optimizmusa, friss élni akarása már korai alkotásaiban is zavartalanul, minden fájdalmas mellékszöveg nélkül jut kifejezésre. Képei valóban olyanok, mint Petőfi szilaj költeményei, nem találjuk bennük a szabadságharc után ébredő líra visszafojtott fájdalmát, szomorú allegóriáit. A nép

életét, a megmíveletlen földet Lotz ösztönös erővel jellemezte. A figurális kifejezésben, a nők típusában a Rahl-iskola hagyományaihoz ragaszkodott, de alföldi tájszemlélete zamatosan magyar. Száz kép közül is feltűnik egy-egy korai Lotz-alkotás különleges helyi varázsával, koloritjával."

Ezekkel a többnyire kis méretű táj- és zsánerkompozíciókkal jelentkezett a bécsi és a pesti Műegyletek kiállításain is. Így az osztrák Kunstverein 1853-ban 100 forintért megvásárolja a *Cserkésző cserkeszeket*, 1854-ben 100 forintért a *Lovakat*, 1855-ben 114 forintért a *Magyar takarmánypiacot*, 1860-ban 500 forintért a *Ménes a pusztán*, 1863-ban a *Lovak a pusztán* című képeket. A méretek felől a katalógusokban megjelölt ár ad némi eligazítást.

A pesti Műegylet Állandó Képtárlatain 1854 és 1861 között rendszeresen szerepelt táj- illetve zsánerképekkel.

/1854: *Magyar tájkép, Életképek, Pusztai tájkép, Tisza-tájkép*. 1855: *Falus jelenetek, Magyar tájkép, Magyar életkép*. 1856: *Életkép*. 1857: *Jelenet Alföldről* (6 darab). 1858: *Csikós, Magyar életkép* (Ybl Ervin szerint: *Pusztai ménes*, és a császári és királyi udvar számára készült); *Zivatar a pusztán* (megvásárolva a sorolásra, Ybl szerint: *Pusztai fergeteg*). 1859: *Magyar életkép*. 1860: *Életkép, Ménes a pusztán*. 1861: *Életkép* (2 darab) *Ménes; Életkép* (3 darab) *Magyar életkép*.

Az 50-es és 60-as évek zsánerképei közül Ybl Ervin említi továbbá a *Súlykötő asszonyokat* és a *Meglepett asszonyokat*, a *Fürösztésre menő lovakat*, a *Lovat rabló betyár*, az *Útban a tanyára* és a *Juhász a feleségével* című, Waldmüller és Pettenkoffen hatásáról tanúskodó műveket. 1862-ből való *A betyár kedvese*, a *Mosdó nő* és a *Halász*.

A felsoroltak közül az itt látható életképpel feltételezen azonosítható bármelyik szerényebb összeggel megjelölt, címben az ábrázolt jelenetnek ellent nem mondó mű, legyen az *Életkép, Magyar életkép* vagy *Jelenet Alföldről*. A jelen katalógusban megadott cím, *A juhász családja* egy, az 1927-es Magyar táj és életkép kiállításon 597. sorszámmal a Műcsarnokban bemutatott kép címe, amellyel a jelen mű - ugyancsak feltételezen - azonosítható. Mivel az ábrázolt emberi alakok szoborszerű megformálása már a Rahl-iskola hatását jelzi, a kép nem készülhetett az 1850-es évek közepe előtt. A világos színek és a tág horizont viszont 1860-62 közötti keletkezést valószínűsítik. Hasonló, reprodukcióból ismert képe Lotznak a *Juhász és menyecske a kútnál* (a Szent György Céh XL. aukcióján szerepelt, 1918-ban, feltehetően utólagosan adott címmel).

A művészettörténetben főleg fal- és mennyezetfreskóival számon tartott Lotz Károly táj- és életképfestőként is figyelmet érdemel. Korai festményei e műfaj első, jelentős megnyilvánulásai közé tartoznak a magyar képírás történetében.

B.J.

8.►

Lotz Károly (1833-1904)

A juhász családja

Olaj, vászon 20,5 x 30

Jelezve jobbra lent: Lotz

Kikiáltási ár: 300.000. Ft